Utolsó frissítés: 2013. február 4.

ÁTUTALÁS ÓRÁKON BELÜL

Napközbeni átutalás: Gyakori kérdések és definíciók

2012. július 1-jét követően az elektronikusan indított belföldi forint átutalások napközben teljesülnek, szinte mindegyik tranzakció két órán belül megvalósul, vagyis ennyi idő alatt jóváírásra kerül az átutalt összeg a kedvezményezett számláján.

A korszerű rendszer jelentős előnyöket jelent a lakosság és a vállalatok számára egyaránt. Elegendő az esedékesség napján (munkanapon kb. 16 óra előtt) utalni, és így a napon belül megkapott pénzt ugyanazon a napon belül további fizetésekre is fel lehet használni. Ezen kívül az ügyfelek (főleg a vállalatok) egy átutaláshoz kapcsolódóan az eddiginél több adatot tudnak közölni és fogadni.

A *Gyakori kérdések és definíciók* című összeállítás célja az, hogy a lehető legszélesebb körű tájékoztatást nyújtsa a bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek (a továbbiakban együtt: pénzforgalmi szolgáltatók) ügyfelei számára a napközbeni átutalási rendszerrel kapcsolatban.[1]

Tartalomjegyzék

1. A napközbeni átutalás lényege, előnye, hatóköre 4

1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás? Mi változott a korábbiakhoz képest? 4

1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek? 4

1.3. Milyen ügylettípusokra terjed ki a napközbeni elszámolás? 4

1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak? 5

1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben teljesül? 5

1.6. Beszedések is napközben teljesülnek? 5

1.7. A belföldi deviza átutalások is napközben teljesülnek? 5

1.8. Vonatkoznak-e az MNB rendelet napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a Magyar Államkincstár pénzforgalmi szolgáltatásaira? 5

[1] A jelen tájékoztató tartalma - az Alkotmánybíróság 121/2009. számú határozatára is figyelemmel - nem rendelkezik a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényben meghatározott normatív tartalommal, ezért jogi ereje, kötelező tartalma nincs. Ennélfogva a megállapítások jogvitában nem használhatóak fel.

1.9. Vonatkoznak-e az MNB rendelet napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a befektetési szolgáltatási tevékenység keretében vezetett értékpapírszámlákra és ügyfélszámlákra? 6
2. Gyorsaság, benyújtási/teljesítési határidők 6
2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”? 6
2.2. Mikortól számítódik a 4 órás (illetve 6 órás) teljesítési határidő? 7
2.3. Hány elszámolási ciklus van naponta? 7
2.4. Van-e országosan egységes végső benyújtási határidő az ügyfelek által indítható tételeknél? 8
2.5. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be? 8
2.6. Változik-e a feldolgozás folyamata vagy sorrendje az eddig megszokotthoz képest, ha az ügyfél többféle tranzakciót kezdeményez az elektronikus átutalási megbízásokra vonatkozó, végső benyújtási határidőt követően? 8
2.7. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel? 9
2.8. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás? És ha igen, azok mikor teljesülnek? 9
2.9. Hogyan lehet nyomon követni, hogy mikor kerül jóváírásra az átutalt összeg? 10
2.10. Mikor történik meg az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása? 10
3. Bővített adattartalom 10
3.1. Mit jelent a bővített adattartalom? 10
3.2. Milyen ügylettípusoknál érhető el a bővített adattartalom? 10
3.3. Mi a HCT átutalási megbízás szabvány, és hol kötelező annak használata? 11
3.4. Van-e országosan egységes szabály a megbízások adattartalmának meghatározására? 11
3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3*8-as vagy 2*8-as pénzforgalmi jelzőszám? 11
3.6. Van-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (partnerek közötti azonosító, end-to-end ID)? 11
3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál? 12
3.8. Hogyan változik a bankszámlakivonat tartalma? 12
4. Technikai részletek 12
4.1. A napközbeni átutalási rendszer miatt változott-e bármi a fizetési számla kamatelszámolása szempontjából? 12
4.2. Megszűnik-e a VIBER? 12
4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer? 12
4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül? 12
4.5. Ki dönt arról, hogy egy hatósági átutalási megbízás és egy átutalási végzés melyik rendszerben teljesül? 13
4.6. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők? 13
4.7. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási sorrendje? 13

4.8. Mennyire terheli meg a napi öt ciklus a banki feldolgozó rendszereket? 13
5. Definíciók 14
1. 4 órás szabály: 14
2. Átutaló (fizető fél): 14
3. Átutalás: 14
4. BBAN (Belföldi bankszámlaszám): 14
5. Benyújtás határideje: 14
6. BIC (Business Identifier Code): 14
7. BKR: 14
8. Címzett (kedvezményezett) 14
9. Elszámolásforgalom: 14
10. Elszámolási ciklus: 14
11. FIFO: 14
12. IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám): 14
13. ISO 20022 UNIFI szabvány: 14
14. Fizetési megbízás: 15
15. Fizetési művelet: 15
16. Fizetési számla: 15
17. Fizető fél (átutaló): 15
18. GIRO Zrt. 15
19. HCT: 15
20. Kedvezményezett (címzett) 15
21. Kisértékű fizetési rendszer: 15
22. Munkanap: 15
23. Munkanap záró időpontja: 15
24. Papíralapú fizetési megbízás: 15
25. Pénzforgalmi szolgáltató: 15
26. SCT (SEPA credit transfer): 15
27. SEPA (Single Euro Payments Area, Egységes Eurofizetési Övezet): 15
28. SWIFT kód: 15
29. Sorbaállítás: 15
30. Terhelési nap: 15
31. Ügyfél: 15
32. Végső benyújtási határidő: 15
33. VIBER: 15

1. A NAPKÖZBENI ÁTUTALÁS LÉNYEGE, ELŐNYE, HATÓKÖRE

1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás? Mi változott a korábbiakhoz képest?

Egy munkanappal rövidebb a belföldi forint átutalások teljesítési ideje, ami jelentős előnyöket nyújt az ügyfeleknek.

Két pénzforgalmi szolgáltató ügyfelei közötti átutalás korábban csak a következő munkanapon érkezett meg a kedvezményezetthez, ha a banki benyújtási határidőn belül kezdeményezték az átutalást. 2012. július 1-jét követően azonban az elektronikus úton (interneten, elektronikus banki rendszeren vagy telefonon keresztül, de nem faxon) az aznapi teljesítésre meghirdetett végső benyújtási határidőn belül benyújtott belföldi forint átutalási megbízás még aznap teljesül. Tehát a korábbiakhoz képest egy munkanappal rövidebb a belföldi forint átutalás teljesítési ideje.

1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek?

Egyfelől jelentősen felgyorsultak a belföldi forint átutalások, másfelől az ügyfelek (főleg a vállalatok) az eddiginél több adatot tudnak közölni és fogadni.

Az egyik előny az, hogy felgyorsult a különböző pénzforgalmi szolgáltatók között az elektronikusan kezdeményezett belföldi forint átutalások teljesítése. Ennek köszönhetően elegendő az ilyen elektronikus átutalásokat a fizetési kötelezettség esedékességének napján (a pénzforgalmi szolgáltató által az aznapi teljesítésre meghirdetett végső benyújtási határidőt figyelembe véve) elindítani, vagyis a fizető fél (átutaló) egy nappal tovább használhatja a pénzét. A napközbeni átutalás ezért megszüntette az egy munkanapnyi kamatveszteséget. A pénzforgalmi szolgáltatók a végső benyújtási határidő után (pl. este vagy hétvégén) benyújtott tételek esetében csak a következő munkanap reggelén terhelik meg a fizető fél (átutaló) fizetési számláját, így azok addig is az ügyfél számára kamatoznak.

A másik előny az, hogy valamennyi egyedi elektronikus forint átutalásnál lehetőség van több adat közlésére és fogadására. Ez elsősorban a vállalati ügyfeleknek kedvező, hiszen lehetőséget ad a különböző vállalatirányítási rendszerek és a pénzforgalmi szolgáltatók számlavezető rendszerei közötti automatikus kommunikáció fejlesztésére és bővítésére, továbbá az átutalással lebonyolódó pénzforgalom végponttól végpontig (ügyféltől ügyfélig) terjedő automatizált feldolgozására. Ezek az adatközlések alkalmazkodnak az európai (ún. SEPA) szabványokhoz, így segítve a nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkező vállalatokat.

1.3. Milyen ügylettípusokra terjed ki a napközbeni elszámolás?

Az elektronikusan benyújtott, belföldi forint átutalási megbízásokra.

A rendeleti úton kötelezővé tett napközbeni átutalás (lásd a „4 órás szabály”-t) minden olyan, a fizető fél (átutaló) által elektronikusan indított és forintban történő, különböző pénznemek közötti átváltást (konverziót) nem igénylő belföldi forint átutalásokra kiterjed, amelyeknél mind a fizető fél (átutaló), mind a kedvezményezett (címzett) pénzforgalmi szolgáltatója Magyarországon nyújt pénzforgalmi szolgáltatást. A lehetséges átutalási típusok: egyszeri átutalási megbízás, csoportos átutalási megbízás, rendszeres (állandó) átutalási megbízás.

Ezen túlmenően minden pénzforgalmi szolgáltató maga dönti el, hogy egyes, nem elektronikusan benyújtott átutalási megbízásokra is kiterjeszti-e a napközbeni átutalás lehetőségét.

1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak?

Az interneten, az elektronikus banki rendszeren benyújtott megbízás vagy telefonon megadott rendelkezés számít elektronikus benyújtásnak.

A faxon benyújtott megbízás papíralapú megbízásnak minősül.

1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben teljesül?

Igen, ha a végső benyújtási határidőn belül (hétköznap kb. 15:30-16:00 óráig) nyújtják be.

A fizető fél (átutaló) által az aznapi teljesítésre meghirdetett végső benyújtási határidőn belül, elektronikus úton benyújtott összes átutalási megbízás minden esetben - amennyiben a szükséges fedezet és a teljesítéshez szükséges valamennyi adat rendelkezésre áll - napközben kerül teljesítésre.

Az adott pénzforgalmi szolgáltatóhoz a végső benyújtási határidő után (jellemzően kb. 15:30-16:00 óra után, de ez pénzforgalmi szolgáltatónként különböző időpont lehet) beadott átutalási megbízások másnap reggel teljesülnek.

1.6. Beszedések is napközben teljesülnek?

Egyelőre nem.

Az MNB rendelet[2] egyelőre nem terjed ki egyetlen beszedési fajtára sem, ezért a csoportos beszedések, a felhatalmazó levélen alapuló beszedések, a váltóbeszedések, a csekkbeszedések, a határidős beszedések és az okmányos beszedések esetében a teljesítési határidők nem változnak.

A jegybank egyeztetéseket folytat annak érdekében, hogy a jövőben a beszedések és a mostani körből kimaradó átutalások napközbeni elszámolására is legyen majd lehetőség. Az MNB várakozásai szerint erre nagy valószínűséggel 2015-ig sor fog kerülni.

1.7. A belföldi deviza átutalások is napközben teljesülnek?

Nem, csak a belföldi forint átutalások.

Az MNB rendelet[3] csak a belföldi forint átutalásokra vonatkozik, vagyis a belföldi deviza átutalásoknál, ill. a külföldi forint átutalásoknál továbbra is a régi szabály az érvényes.

1.8. Vonatkoznak-e az MNB rendelet[4] napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a Magyar Államkincstár pénzforgalmi szolgáltatásaira?

Nem.

---

[2] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet, időközbeni módosításaival együtt.

[3] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet, időközbeni módosításaival együtt.

[4] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet, időközbeni módosításaival együtt.

Az MNB rendelet napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a Magyar Államkincstár pénzforgalmi szolgáltatásaira nem vonatkoznak.

1.9. Vonatkoznak-e az MNB rendelet[5] napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a befektetési szolgáltatási tevékenység keretében vezetett értékpapírszámlákra és ügyfélszámlákra?

Nem.

A befektetési szolgáltatási tevékenységet végző hitelintézetek, befektetési vállalkozások és a Magyar Államkincstár e tevékenységükkel összefüggésben a tőkepiacról szóló 2002. évi CXX. törvény 5. §-ának 46. pontja szerinti értékpapírszámlákat és azokhoz kapcsolódóan a 130. pontja szerinti ügyfélszámlákat vezetnek, mely számlafajták nem azonosak a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 2. §-ának 8. pontja szerinti fizetési számlával. A befektetési szolgáltatási tevékenység keretében történő értékpapírszámla és ügyfélszámla vezetési tevékenység nem pénzforgalmi szolgáltatás, ezért nem vonatkoznak rá a pénzforgalmi jogszabályok előírásai, így az MNB rendelet[6] 21. §-ában foglalt, a kedvezményezett fizetési számláján történő haladéktalan jóváírás követelménye sem.

2. GYORSASÁG, BENYÚJTÁSI/TELJESÍTÉSI HATÁRIDŐK

2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”?

A „4 órás szabály” a pénzforgalmi szolgáltatatókra kötelező, és az azok közötti teljesítés maximális idejét jelenti.

Az MNB rendelete[7] szerinti úgynevezett „4 órás szabály”-nak megfelelően a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójának azt kell biztosítania, hogy az ügyfelei által az ún. tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak alatt (a végső benyújtási határidőig) elektronikus úton indított belföldi forint átutalás a beérkezéstől és a teljesítéshez (vagy részteljesítéshez) szükséges fedezet rendelkezésre állásától számított 4 órán belül eljusson a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához. A 4 óra tehát az átutalások - a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához történő - fentiek szerinti teljesítésének maximális idejét jelenti, az átlagos átutalási idő ennél kevesebb: szinte mindegyik tranzakció 2 órán belül megvalósul, vagyis ennyi idő alatt jóváírásra kerül az átutalt összeg a kedvezményezett számláján.

A „4 órás szabály” a fizetési megbízást elszámoló belföldi fizetési rendszerhez közvetlenül kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatókra, az ún. klíringtagokra[8] vonatkozik.

---

[5] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet, időközbeni módosításaival együtt.

[6] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet, időközbeni módosításaival együtt.

[7] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 17. §-ának 2012. július 1-jétől hatályos (2) bekezdése.

[8] Jegyzékük itt található: http://www.giro.hu/elszamolasforgalom_kliringtagok.php

A belföldi fizetési rendszerhez csak közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók (jellemzően a takarékszövetkezetek egy része és a szakosított hitelintézetek) esetében az előírt legfeljebb 4 órás teljesítési határidő 2 órával meghosszabbodik.

A „4 órás szabály" (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében a 6 órás szabály) betartása az indító pénzforgalmi szolgáltató felelőssége. Ennek alapján az indító pénzforgalmi szolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy legfeljebb 4 (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében legfeljebb 6) óra teljen el attól kezdve, hogy az átutalási megbízás az indító pénzforgalmi szolgáltatóhoz beérkezett, és a teljesítéshez vagy részteljesítéshez szükséges fedezet a fizető fél fizetési számláján rendelkezésre áll, amíg az átutalás összegét a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának MNB-nél vezetett számláján jóváírják.

A kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának a kedvezményezett fizetési számláján „haladéktalanul" kell jóváírnia az összeget ennek az időigénye azonban már kívül esik az indító pénzforgalmi szolgáltató felelősségi körén. A gyakorlatban a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának meg kell kapnia az elszámolt fizetési megbízásokat tartalmazó adatállományokat, és azokat a számlavezető rendszerében fel kell dolgoznia.

2.2. Mikortól számítódik a 4 órás (illetve 6 órás) teljesítési határidő?

Attól az időponttól, amikor az átutalási megbízás a pénzforgalmi szolgáltatóhoz beérkezett, és a pénzügyi fedezet is rendelkezésre áll.

A 4 órás (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében a 6 órás) teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor az átutalási megbízás a pénzforgalmi szolgáltatóhoz beérkezett, és a teljesítéshez vagy részteljesítéshez szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll[9], azaz megtörténik a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése. Ha a pénzforgalmi szolgáltató végső benyújtási határidején kívül érkezik az elektronikus átutalási megbízás, nem akkortól számítódik a 4 óra, amikor a fizető fél (átutaló) a fizetési megbízást benyújtotta, hanem a következő banki munkanapon azon kora reggeli időponttól, amikor a pénzforgalmi szolgáltató megvizsgálta a fedezet rendelkezésére állását, és azt a fedezet elkülönítésével kivonta az ügyfél rendelkezése alól (függetlenül attól, hogy a fizetési számlát megterhelte-e vagy sem).

2.3. Hány elszámolási ciklus van naponta?

Öt kétóránként kezdődő ciklusban számolják el az átutalásokat.

A „4 órás szabály" alá eső tételek esetén naponta öt elszámolási ciklus van amelyek a következő időpontokban kezdődnek: 8:30, 10:30, 12:30, 14:40, 16:30. A jegybank várakozása szerint hosszabb távon az elszámolási ciklusok száma növekedni fog, és a jelenlegi kétóránkénti elszámolás helyett rövidebb

[9] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 14. §-ának 2013. január 1-jétől hatályos (3a) bekezdése.

időközönként lesz majd napközbeni elszámolás. A szombati „csere” munkanapokon azonban csak három ciklusra kerül sor: 8:30, 10:30, 12:30.

2.4. Van-e országosan egységes végső benyújtási határidő az ügyfelek által indítható tételeknél?

Nincs országosan egységes végső benyújtási határidő, a különböző pénzforgalmi szolgáltatók között kisebb eltérések vannak.

A végső benyújtási határidőt minden pénzforgalmi szolgáltató maga határozza meg, figyelemmel egyrészt arra, hogy a GIRO Zrt. (közvetett csatlakozó esetén a levelező bankja) milyen végső benyújtási határidőt szab meg, másrészt arra, hogy az adott pénzforgalmi szolgáltatónak mennyi időre van szüksége a hozzá beérkező átutalási megbízások feldolgozására. A benyújtási határidőt tekintve tehát kisebb-nagyobb eltérések vannak a pénzforgalmi szolgáltatók között.

Hangsúlyozzuk, hogy az ügyfelek folyamatosan – elektronikusan akár 7*24 óra alatt – nyújthatnak be átutalási megbízásokat, de csak azok teljesülnek a benyújtás napján, amelyeket a tárgynapi teljesítésre meghatározott végső benyújtási határidő előtt nyújtanak be, és a teljesítéshez vagy részteljesítéshez szükséges fedezet a fizető fél fizetési számláján rendelkezésre áll.

2.5. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be?

A végső benyújtási határidő után beérkező megbízások esetében a pénzforgalmi szolgáltatónak a következő munkanapon kell biztosítania a „4 órás szabály”-nak való megfelelést.

Abban az esetben, ha az átutalási megbízás a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójához a tárgynapi teljesítésre meghatározott végső benyújtási határidő után érkezik be, a pénzforgalmi szolgáltatónak a következő munkanapon kell biztosítania a „4 órás szabály”-nak való megfelelést. A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő a következő banki munkanapon attól az időponttól számítódik, amikor a pénzforgalmi szolgáltató a teljesítéshez vagy részteljesítéshez szükséges fedezetet kivonta az ügyfél rendelkezése alól.

2.6. Változik-e a feldolgozás folyamata vagy sorrendje az eddig megszokotthoz képest, ha az ügyfél többféle tranzakciót kezdeményez az elektronikus átutalási megbízásokra vonatkozó, végső benyújtási határidőt követően?

Ez bankspecifikus kérdés, nincs általános válasz.

A „4 órás szabály” szerint a pénzforgalmi szolgáltatók csak a teljesítés napján vonhatják ki a fizető fél (átutaló) rendelkezése alól a teljesítéshez vagy részteljesítéshez szükséges fedezetet a végső benyújtási határidő után átvett átutalási megbízások esetében. Ezért mindazon pénzforgalmi szolgáltatónál van változás a feldolgozás folyamatában, amelyek korábban már a benyújtás napján megterhelték a fizető fél (átutaló) fizetési számláját, vagy elkülönítették a fedezetet.

A napközbeni átutalási rendszer az ügyfél szempontjából azzal az előnnyel jár, hogy az átutalási megbízás teljesítéséig szabadon rendelkezhet a fizetési számláján tartott összeg felett, és szükség esetén a teljes összeghez hozzáférhet, függetlenül attól, hogy a tárgynapi teljesítésre vonatkozó végső benyújtási határidő után már elektronikusan elindított egy átutalási megbízást. Lehetővé teszi például

azt, hogy az ügyfél egy kártyatranzakcióval (kártyás vásárlással vagy kártyás készpénzfelvétellel) akár a teljes egyenleget felhasználja, ami egy váratlan helyzetben kifejezetten előnyös számára. Ebben az esetben viszont, hacsak újabb fedezet nem érkezik az ügyfél fizetési számlájára, az átutalási megbízása nem teljesül, annak ellenére, hogy az átutalási megbízás benyújtásának pillanatában még volt a fizetési számláján elegendő fedezet. Ez tehát továbbra is alapos és körültekintő likviditásgazdálkodást igényel az ügyfelektől.

2.7. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel?

A fedezethiány miatt nem teljesíthető átutalási megbízásokat a pénzforgalmi szolgáltató sorba állítja, vagy sorba állítás hiányában legkésőbb a következő munkanapon visszautasítja.

A fedezethiány miatt nem teljesíthető átutalási megbízásokat a pénzforgalmi szolgáltató a számlatulajdonossal történt megállapodástól (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek) függően sorba állítja vagy sorba állítás hiányában legkésőbb a következő munkanapon visszautasítja.[10] A sorba állítás időtartama az átutalási megbízás átvételét követő napon kezdődik, hossza a számlatulajdonossal történt megállapodás függvénye, de legfeljebb 35 naptári nap lehet[11].

Ha sorba állításra kerül sor, akkor a legfeljebb 4 órás teljesítési határidő azon időponttól számítódik (figyelembe véve a pénzforgalmi szolgáltató nyitvatartási idejét), amikor a fizető fél (átutaló) fizetési számlájára elegendő fedezet érkezik az átutalási megbízás teljesítéséhez, és azt a pénzforgalmi szolgáltatója a fedezet elkülönítésével vagy a fizetési számla megterhelésével kivonja az ügyfél rendelkezése alól. Ha a sorba állítás időtartama eredménytelenül telt el, a pénzforgalmi szolgáltató a még mindig fedezetlen átutalási megbízást visszautasítja.

2.8. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás? És ha igen, azok mikor teljesülnek?

Igen, az ügyfelek egy adott terhelési nap megjelölésével is beadhatnak átutalási megbízásokat.

A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor megtörténik az átutalás teljesítéséhez szükséges összeggel a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése. Ennek időpontja a pénzforgalmi szolgáltató feldolgozási rendszerétől függően különböző lehet.

Ha a pénzforgalmi szolgáltató a fizető fél (átutaló) fizetési számláján a terhelést vagy a fedezet elkülönítését csak a nyitva tartás alatt tudja elvégezni, akkor erre a terhelési napon nyitáskor kerül sor, a legfeljebb 4 órás teljesítési határidőt ekkortól kell számítani.

Ha a fizető fél (átutaló) által megadott terhelési nap a pénzforgalmi szolgáltató szempontjából nem minősül munkanapnak, a következő munkanapot kell terhelési napnak tekinteni.

---

[10] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 7. § (7) bekezdésének a) pontja.

[11] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 8. §-ának (1) bekezdése.

2.9. Hogyan lehet nyomon követni, hogy mikor kerül jóváírásra az átutalt összeg?

Legcélszerűbb a pénzforgalmi szolgáltatók által biztosított elektronikus rendszereken (pl. internetbank) keresztül nyomon követni a megbízások teljesítését.

Ha az ügyfél a meghirdetett végső benyújtási határidőig megadta az átutalási megbízást, és volt is rá fedezet (az elektronikus rendszerek többsége ezt rögtön vissza is igazolja), akkor az átutalási megbízás a benyújtást közvetlenül követő elszámolási ciklusban, esetleg az utána soron következő elszámolási ciklusban – a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának megterhelésétől számított 4 órán belül - feldolgozásra kerül.

Érdemes igénybe venni a kapcsolódó – pl. sms vagy más, automatizált elektronikus értesítés típusú – szolgáltatásokat, amelyek a terhelés időpontjáról adnak tájékoztatást. A feldolgozás azt eredményezi, hogy az így átutalt összeg a kedvezményezett számlavezető pénzforgalmi szolgáltatójának a számlájára megérkezik, és ezt követően rövidesen a kedvezményezett fizetési számláján is jóváírják. A legtöbb pénzforgalmi szolgáltatónál mód van a számlatörténet nyomon követésére az interneten vagy az elektronikus banki rendszereken keresztül.

2.10. Mikor történik meg az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása?

Az első ciklusban beérkező tételek jóváírására jellemzően kb. 8:45-9:30 óra, az utolsóké 16:45-17:45 óra között kerül sor.

Az esetek túlnyomó többségében az első ciklusban beérkező tételek jóváírása kb. 8:45-9:30 óra között, az utolsóké 16:45-17:45 óra között történik meg. Ugyanakkor nem zárható ki, hogy lehetnek olyan napok, amikor kivételesen sok átutalási megbízást kell feldolgozni; ekkor ezek az időpontok valamivel későbbre tolódhatnak.

3. BŐVÍTETT ADATTARTALOM

3.1. Mit jelent a bővített adattartalom?

Az átutalók (fizető felek) egy adott átutalási megbízáshoz kapcsolódóan több adatot közölhetnek végső soron a kedvezményezettekkel, ami elsősorban az átutalást fogadó vállalati ügyfelek számára előnyös.

Az univerzális pénzügyi szabványra (UNIFI) épülő SEPA átutalási (SCT) szabványhoz hasonló adattartalom bevezetésének köszönhetően a korábban is használt mezők (kezdeményező, címzett neve, közlemény rovat) jelentősen meghosszabbodtak, és ezen túlmenően is nagyszámú, opcionális használatú mezőkkel bővül az átutalási megbízások és a bankszámlakivonat adattartalma. Lehetőség van pl. az eredeti megbízó/fizető fél, valamint a végső kedvezményezett megadására is, ami biztosítja egy harmadik fél nevében, illetve javára történő átutalások kezdeményezését, illetve fogadását is.

3.2. Milyen ügylettípusoknál érhető el a bővített adattartalom?

A csoportos átutalás és a papíralapú megbízások kivételével bármilyen átutalásnál elérhető.

A bővített adattartalom nemcsak azoknál az elektronikusan megadott forint átutalási megbízásoknál használható, amelyeket az ügyfelek más pénzforgalmi szolgáltatóknál vezetett fizetési számlák javára, hanem azoknál is, amelyeket a saját pénzforgalmi szolgáltatójuk által vezetett fizetési számlák javára indítanak. Ugyanakkor a csoportos átutalásnál egyelőre nem használható a bővített adattartalom. Nem változott az átutalási megbízás MNB rendeletben[12] megadott formanyomtatványa sem.

3.3. Mi a HCT átutalási megbízás szabvány, és hol kötelező annak használata?

A napközbeni elszámolás során alkalmazott átutalás (HCT) az európai SEPA átutaláshoz (SCT) hasonló fizetési mód.

A HCT elektronikus átutalási megbízás az UNIFI (ISO 20022) xml szabvány SEPA (SCT) értelmezését követi, de igazodik a hazai sajátosságokhoz is: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak. A HCT formátum az átutalási megbízás megadásánál nem kötelező. A pénzforgalmi szolgáltatók egymás közötti kommunikációjában kezdettől fogva az UNIFI xml üzeneteket használják.

3.4. Van-e országosan egységes szabály a megbízások adattartalmának meghatározására?

Az MNB rendelete[13] a minimumot tekintve szabályozza az adattartalmat.

Egyetértés van abban, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók a küldő oldalon a HCT átutalási megbízásnak megfelelő adattartalom megadását lehetővé teszik, fogadó oldalon pedig fogadják és továbbítják mindazt az információt, amit a fizető fél az átutalási megbízás megadásakor megadott a pénzforgalmi szolgáltatónak. Tehát az ún. „csonkolás” (az információ elhagyása) nem megengedett. A fentiek szellemében a Magyar SEPA Egyesület szabványalkalmazási útmutatót[14] alakított ki az UNIFI xml formában adható átutalási megbízásokra, amit a pénzforgalmi szolgáltatók fogadókészsége esetén a fizető felek (átutalók) alkalmazhatnak. Az egységes adattartalom hosszabb távon a pénzforgalmi szolgáltatók közötti versenyt is elősegíti.

3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3*8-as vagy 2*8-as pénzforgalmi jelzőszám?

Igen, ez az alapértelmezett.

Igen, az átutalási megbízások megadásánál továbbra is a megszokott 3*8-as vagy 2*8-as pénzforgalmi jelölőszám az alapértelmezett, de az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója adott esetben a belföldi átutalásoknál is elfogadhatja a nemzetközi bankszámlaszámot (IBAN-t).

3.6. Van-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (partnerek közötti azonosító, end-to-end ID)?

Igen.

---

[12] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet

[13] A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 13. §-a.

[14] Az útmutató itt található: http://www.giro.hu/dokumentumtar_hct.php

A fizető fél (átutaló) maximum 35 karakteres egyedi tételazonosítót használhat kötelező jelleggel. Rendeltetése az, hogy azt az üzenetláncban minden ponton mint egyedi azonosítót tárolják.

3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál?

Igen.

A napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál az üzenetekben használhatók a magyar karakterek.

3.8. Hogyan változik a bankszámlakivonat tartalma?

Várhatóan bővül.

A napközbeni átutalási rendszer Európában már széles körben alkalmazott szabványt honosított meg Magyarországon. Ez a szabvány bővebb adattartalmat tesz lehetővé. Ennek sok előnye van mind a küldő, mind a fogadó fél számára. A küldő fél sokkal több információt tüntethet fel az átutalási megbízáson, és így a fogadó fél több információhoz juthat az átutalásról.

4. TECHNIKAI RÉSZLETEK

4.1. A napközbeni átutalási rendszer miatt változott-e bármi a fizetési számla kamatelszámolása szempontjából?

Nem, a pénzforgalmi szolgáltató a záró egyenleg alapján számít és fizet kamatot.

Ugyanakkor az ügyfelek a fizetési számla kamatozása szempontjából jobban járnak a korábbiakhoz képest, mert az átutalás teljesítési ideje napon belüli, így nincs már úton lévő pénz.

4.2. Megszűnik-e a VIBER?

A Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) nem szűnik meg.

A VIBER továbbra is ellátja azt a funkciót, amelyre eredetileg készült, hogy a hitelintézetek egymás közötti tranzakcióit teljesítse, illetve továbbra is az ügyfelek rendelkezésére áll, ha nagy összegű és nagyon sürgős tételeiket ott szeretnék teljesíttetni. Ugyanakkor az ügyfelek a végrehajtott fejlesztésnek köszönhetően a korábbiaknál sokkal gyorsabban tudnak átutalásokat teljesíteni a napközbeni elszámolási rendszeren keresztül is.

4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer?

Igen, azokra az ügylettípusokra, amelyekre a „4 órás szabály” nem vonatkozik.

Az éjszakai elszámolási rendszer átmeneti ideig fennmarad mindazon ügylettípusokra, amelyekre a „4 órás szabály” kötelezően nem vonatkozik. Például a beszedések ebben teljesülnek, sőt a papír alapon beadott átutalási megbízások is az éjszakai elszámolási rendszerben teljesülnek, hacsak a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatója másképp nem dönt.

4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül?

A pénzforgalmi szolgáltatók.

A pénzforgalmi szolgáltatók döntenek arról, hogy a papír alapon beadott átutalási megbízásokat melyik rendszerben teljesítik, ha az más pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számla javára szól. A pénzforgalmi szolgáltatók ezt a döntést általános jelleggel vagy eseti alapon is meghozhatják.

4.5. Ki dönt arról, hogy egy hatósági átutalási megbízás[15] és egy átutalási végzés[16] melyik rendszerben teljesül?

A pénzforgalmi szolgáltatók.

A pénzforgalmi szolgáltatók döntenek arról, hogy a hatósági átutalási megbízásokat és átutalási végzéseket melyik rendszerben teljesítik. A pénzforgalmi szolgáltatók ezt a döntést általános jelleggel vagy eseti alapon is meghozhatják.

4.6. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők?

Ez attól függ, hogy papír alapon vagy elektronikusan adták az átutalási megbízást.

Az átutalási megbízás megadásának a módja (papíralapú vagy elektronikus) határozza meg, hogy az adott megbízást melyik rendszerben (éjszakai vagy a napközbeni elszámolási rendszerben) kell teljesíteni. A pénzforgalmi szolgáltató a rendszeres (állandó) átutalás szabályait Üzletszabályzatában vagy Általános Szerződési Feltételeiben szabályozza.

4.7. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási sorrendje?

Főszabály szerint az teljesül korábban, amelyet korábban is indítottak.

A napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási módja FIFO, vagyis az a tétel teljesül leghamarabb, amelyet legkorábban indítottak. A fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójánál azonban ettől kétoldalú megállapodás (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek) alapján el lehet térni.

4.8. Mennyire terheli meg a napi öt ciklus a banki feldolgozó rendszereket?

Nincsenek különösebb működési zavarok, hibák, késedelmek.

Minden résztvevő megfelelő tartalékkapacitásokkal, eljárásokkal, helyettesítő folyamatokkal rendelkezik az esetleges hibák gyors elhárítására.

---

[15] Hatósági átutalás: a bírósági végrehajtási, a közigazgatási végrehajtási és az adó-végrehajtási eljárásban a végrehajtásra jogosult által adott fizetési megbízás, amellyel az adós fizetési számlája terhére behajtja a pénzkövetelést.

[16] Átutalási végzés: a végrehajtást kérő kérelmére az illetékes bíróság által a pénzkövetelés végrehajtás alá vonására hozott olyan hatósági végzés, amelyben a bíróság felszólítja az adós számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóját, hogy a végzésben feltüntetett követelés összegét az adós fizetési számláján zárolja, illetve annak terhére utalja át a végrehajtást kérőnek.

5. DEFINÍCIÓK

1. 4 órás szabály: Az MNB 15/2010. (X.12) rendelete szerint a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójának 2012. július 1-jét követően azt kell biztosítania, hogy az ügyfelei által az ún. tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak alatt (a végső benyújtási határidőig) elektronikus úton indított belföldi forint átutalás a befogadástól számított 4 órán belül eljusson a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához.
2. Átutaló (fizető fél): az a fél, aki (vagy amely) az átutalást indítja, ill. akinek (vagy amelynek) terhére elszámolják az átutalást. Jogi értelmezésben: az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít, vagy akinek (amelynek) a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
3. Átutalás: a fizető fél rendelkezése alapján végzett olyan pénzforgalmi szolgáltatás, amelynek során a fizető fél fizetési számláját a kedvezményezett javára megterhelik, valamint a hatósági átutalás és az átutalási végzés alapján történő átutalás.
4. BBAN (Belföldi bankszámlaszám): pénzforgalmi jelzőszám, a 18/2009 (VIII.I.6) a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB rendelet 1. melléklete szerint képzett egyedi azonosító, amely a fizetési számla egyértelmű azonosítására szolgál, 2*8-as vagy 3*8-as tagolású számkarakterből áll
5. Benyújtás határideje: A tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak záró időpontja.
6. BIC (Business Identifier Code): a pénzforgalmi szolgáltatók és vállalatok nemzetközi azonosítására szolgáló üzleti azonosító, illetve irányító kód, amelynek az elemeit az ISO 9362 szabvány szerint képzik, és a SWIFT regisztrálja, hossza 8, vagy 11 alfanumerikus karakter. A pénzforgalmi szolgáltatók gyakran SWIFT kódként hivatkoznak rá.
7. BKR: A GIRO Zrt. által jelenleg is működtetett bruttó fizetési rendszer, amely 2012. július 1-jét követően kibővült a napközbeni átutalások elszámolására alkalmas felülettel. Az éjszakai rendszer továbbra is fennmarad, feldolgozza és elszámolja mindazokat a megbízásokat, amelyek nem kerülnek át a napközbeni elszámolási rendszerbe, ill. nem teljesíthetőek egy adott pénzforgalmi szolgáltató könyvelési rendszerén belül.
8. Címzett (kedvezményezett): az a fél, aki (vagy amely) az átutalást kapja, köznapi szóval címzett, jogi értelmezésben az a jogalany, aki (vagy amely) a kedvezményezett számla tulajdonosa.
9. Elszámolásforgalom: a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek), az MNB, valamint más a fizetési rendszerben részvételre jogosult szervezet közötti saját és az ügyfelek megbízásából származó fizetési megbízások forgalmának lebonyolítása, a résztvevők közötti követelések és tartozások megállapítása.
10. Elszámolási ciklus: az elszámolóház által végzett – tipikusan ismétlődő - önálló elszámolás, ha az elszámolóház nem folyamatosan (valós időben), hanem szakaszos üzemeléssel működik (az elszámolás eredményeképpen a címzettek pénzforgalmi szolgáltatójához kerülnek a megbízások).
11. FIFO: First In First Out, azaz az a tétel teljesül leghamarabb, amit legkorábban indítottak.
12. IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám): a fizetési számlák jelölésére szolgáló – ISO 13616 szabvány szerint képzett – nemzetközi pénzforgalmi jelzőszám, amely a fizetési számla nemzetközi azonosítására szolgál. A Magyarországon kiadott IBAN 28 karakter hosszú. Az IBAN első két karaktere HU, amit 26 számjegy követ. Ebből két karakter IBAN ellenőrzőszám, amit a 16, vagy 24 jegyű BBAN követ. A 16 karakteres pénzforgalmi jelzőszám után nyolc nullát kell írni.
13. ISO 20022 UNIFI szabvány: az ISO által pénzügyi folyamatok támogatására a kétezres évek első felétől fejlesztett nyílt szabvány, ami az xml szintaxis használatát ajánlja. Az UNIFI számos pénzügyi területre (fizetések, értékpapírok, számlakezelés, kereskedelemfinanszírozás, értékpapír stb.) kiterjed.

14. Fizetési megbízás: a fizető félnek vagy a kedvezményezettnek a saját pénzforgalmi szolgáltatója részére fizetési művelet (tranzakció) teljesítésére adott megbízása, valamint a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés.
15. Fizetési művelet: a fizető fél, a kedvezményezett, a hatósági átutalási megbízás adására jogosult és az átutalási végzést kibocsátó által kezdeményezett megbízás - valamely fizetési mód szerinti - lebonyolítása, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti jogviszonytól.
16. Fizetési számla: fizetési műveletek teljesítésére szolgáló, a pénzforgalmi szolgáltató egy vagy több ügyfele nevére megnyitott számla, ideértve a bankszámlát is.
17. Fizető fél (átutaló): az a fél, aki (vagy amely) az átutalást indítja vagy akinek (vagy amelynek) terhére elszámolják az átutalást. Jogi értelmezésben: az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít, vagy akinek (vagy amelynek) a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
18. GIRO Zrt. GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. a magyar pénzforgalmi elszámolóház.
19. HCT: Hungarian Credit Transfer; az UNIFI (ISO 20022) XML formátumú SCT szabvány kibővítve magyar sajátosságokkal: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak.
20. Kedvezményezett (címzett): az a fél, aki (vagy amely) a pénzt kapja, köznapi szóval címzett. Jogi értelmezésben az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési művelet tárgyát képező pénz jogosultja.
21. Kisértékű fizetési rendszer: olyan fizetési rendszer, amelynek fő célja (általában kötegelve továbbított, főleg kis összegű) átutalások és beszedések feldolgozása, elszámolása vagy kiegyenlítése.
22. Munkanap: az a nap, amelyen az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója fizetési művelet teljesítése céljából nyitva tart.
23. Munkanap záró időpontja: olyan, a pénzforgalmi szolgáltató által különböző ismérvek (így különösen: devizanem, benyújtás helye és módja, fizetési mód) alapján meghatározott időpont, ameddig az adott fizetési megbízást átveszi.
24. Papíralapú fizetési megbízás: olyan írásban adott fizetési megbízás, amelyet nem elektronikus úton írtak alá.
25. Pénzforgalmi szolgáltató: az a hitelintézet, elektronikuspénz-kibocsátó intézmény, Posta Elszámoló Központot működtető intézmény, pénzforgalmi intézmény, MNB és kincstár, amely pénzforgalmi szolgáltatási tevékenységet végez.
26. SCT (SEPA credit transfer): közös európai szabvány szerinti euroátutalás.
27. SEPA (Single Euro Payments Area, Egységes Eurofizetési Övezet): olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával, bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 27 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.
28. SWIFT kód: lásd BIC.
29. Sorbaállítás: a pénzforgalmi szolgáltató által vezetett fizetési számlára érkező fizetési megbízás fedezethiány miatt történő nem teljesítése (függőben tartása) és várakozási sorba helyezése a jövőbeni teljesítés céljából, ide nem értve azt az esetet, amikor a fizető fél az ütemezett fizetések céljából, a beérkezett fizetési műveletek tervszerű teljesítése érdekében sorba helyezésről állapodik meg a pénzforgalmi szolgáltatóval.
30. Terhelési nap: az a nap, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az általa a fizető fél részére vezetett fizetési számlán nyilvántartott követelést a fizetési megbízás szerinti összeggel csökkenti.
31. Ügyfél: a fizető fél és a kedvezményezett, a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóval szerződéses kapcsolatban álló személy.
32. Végső benyújtási határidő: az az időpont, ameddig a pénzforgalmi szolgáltató az átvett és befogadott fizetési megbízások teljesítéséből reá háruló feladatokat - ha az ügyfél későbbi határidőt nem jelöl meg vagy jogszabály eltérően nem rendelkezik - a tárgynapon teljesíti.
33. VIBER: az MNB által üzemeltetett valós idejű bruttó elszámolási rendszer, amely elsősorban a nagy összegű és rendkívül sürgős pénzügyi műveletek kiegyenlítésére szolgál.